

ØSTENSJØVANNETS VENNER
ÅRSBERETNING 01.01.2022 – 31.12.2022

KOMMENTAR

I henhold til da gjeldende vedtekter fulgte fjorårets årsberetning tidsrommet fra årsmøte til årsmøte, dvs. fra april 2021 til mars 2022. På fjorårets årsmøte ble det vedtatt at årsberetningen heretter skal følge kalenderåret. Årets beretning dekker derfor året 2022, og omfatter følgelig også perioden januar-mars 2022 som dermed rapporteres «dobbel».

STYRET

Leder: Amund Kveim

Styremedlemmer:

Finn Arnt Gulbrandsen (nestleder)

Leif-Dan Birkemoe

Lise M Johansen

Svein Joar Horve

Sigrun Antonsen (kasserer og regnskapsfører)

Tore Nesbakken (sekretær)

Varamedlemmer:

Grete Edholm

Eirik Wærner

Bjørn Jacobsen

Tiril Andersen

Også 2022, spesielt starten av året, har vært noe preget av korona-pandemien, men det har vært avholdt 6 styremøter hvor styremedlemmene har møttes fysisk. Ellers har aktuelle saker som krever styrebehandling/-vedtak blitt håndtert via e-mail.

ADMINISTRATIVT ARBEID

Det er fortsatt svært mange utbyggingsforslag som berører Østensjøområdet miljøpark. For å klare det store arbeidspresset alle disse byggeplanene og driften av foreningen forøvrig medfører, har styret forlenget Amund Kveims 70% stilling som daglig leder.

Sigrun Antonsen er kasserer/regnskapsfører. Leif-Dan Birkemoe har hovedansvar for arbeidet med Sothøna. Tore Nesbakken er sekretær. Bjørn Steensrud er ansvarlig for medlemsregisteret. Liv Sommer Holmen har ansvar for velkomstpakker til nye medlemmer. Leif-Dan Birkemoe og Paul Fekjær administrerer hjemmesiden. Facebook-sidene (FB) styres av Finn A. Gulbrandsen og Paul Fekjær, se eget punkt (Sosiale medier) for en mer utfyllende beskrivelse av arbeidet med FB.

Foreningen disponerer møtelokaler i Grisehuset/Stallen på Abildsø gård.

Besøkscenter våtmark Oslo (BVO) – avd. Østensjøvannet er etablert på Bakkehavn gård, og her har vi også lager.

MEDLEMMER

Foreningen hadde ved utløpet av 2022 (tallene pr. 31.12.2021 i parentes) 1.908 (1.955) private hovedmedlemmer og 857 (830) husstandsmedlemmer, totalt 2.765 (2.785) private medlemmer. I tillegg kommer 40 (36) bedrifts- og organisasjons-/foreningsmedlemmer, slik at totalt antall betalende medlemmer blir 2.805 (2.821). I tillegg kommer en gruppe som har fått innvilget fritt medlemskap og en gruppe vi mangler ny adresse til etter flytting.

BYDELSPRISEN

Ved en seremoni på Haraløkka 27. august ble Bydelspriisen tildelt Finn Arnt Gulbrandsen. Juryens begrunnelse var hans sterke engasjement for Østensjøområdet i svært lang tid. Finn var en av stifterne av Østensjøvannets Venner for 40 år siden, og han har i alle år etter det vært sterkt engasjert i foreningens drift, bl.a. som styreleder i foreningen gjennom mange år. Han har også vært engasjert i Oppsal Idrettsforening. Østensjøvannets Venner slutter seg til gratulantene.

AKTIVITETER

Årsmøtet i Østensjøvannets Venner ble avholdt på Abildsø gård 28. mars 2022. Etter 2 års pause ble Østensjødagen avholdt på Bakkehavn 11. september. Arrangementet var meget godt besøkt av både barn og voksne. På Bakkehavn var også et arrangement 12. juni hvor Østensjø Husflidslag bl.a. lanserte strikkemønsteret til «Østensjøvotten». Et medlemsmøte ble avholdt på Oppsal Samfunnshus 22. november. Fuglenes dag ble avholdt 29. mai i samarbeid med BirdLife, avdeling Oslo og Akershus (OA). 2. oktober ble EuroBirdwatch 2022 avholdt ved fugleskjulet av BirdLife OA i samarbeid med BVO og Østensjøvannets Venner.

I tillegg til arrangementene listet over har Besøkssenter våtmark Oslo (BVO) avholdt en rekke arrangementer på Bakkehavn og ved vannet, bl.a. «Fugleinfo» i samarbeid med Birdlife OA. Østensjødagen, Fuglenes dag og noen av arrangementene på Bakkehavn ble avholdt i samarbeid med Østensjø Husflidslag.

BESØKSSENTER VÅTMARK OSLO – ØSTENSJØVANNET

Senteret ved Østensjøvannet ligger på Bakkehavn gård og drives av Østensjøvannets Venner. Senteret hadde i 2022 over 15.000 besøkende hvorav det meste var skole- og barnehagebarn. Dette kan gjennomføres som følge av en god avtale med Utdanningsetaten i kommunen. Driften var som følge av corona noe uregelmessig, og mye undervisning ble gjennomført ute ved skolene. Også publikumsarrangementene på søndagene ble noe begrenset. Senteret ble i 2021 re-autorisert som ett av seks nasjonalt autoriserte besøkssenter for våtmark. Sommeren 2021 ble det ansatt ny daglig leder i 100%-stilling som nå er i permisjon. Det er en rekke naturveiledere og besøksverter tilknyttet virksomheten, og driften samkjøres med avdelingen på Fornebu. Økonomien er god, og det er et godt grunnlag for videre utvikling i 2023.

ØKONOMI

I 2022 mottok foreningen kr. 150.000 i driftsstøtte fra Oslo kommune, utbetalt gjennom Bymiljøetaten (BYM). Denne støtten, sammen med medlemskontingenten, går til dekning av ordinær drift av foreningen.

Fra Bydel Østensjø har vi mottatt tilskudd på kr. 33.000 til skjøtsel og kr. 10.000 i driftsstøtte.

Fra Statsforvalteren i Oslo og Viken har vi mottatt til sammen kr. 165.000 til skjøtsel i Eikelunden, på Bogerudmyra og Bogerudmyra øst, på øyene (hekkeplasser for hettemåker) og til bekjempelse av fremmede arter.

Fra Miljødirektoratet har vi mottatt kr. 70.000 til støtte for vårt arbeid med bekjempelse av fremmede arter

Fra Bryn Lions har vi mottatt en gave på kr. 50.000.

Grasrotandelen fra Norsk Tipping utgjorde kr. 97.666, kr. 4.081 mindre enn i 2021.

I 2022 var kontingentinngangen kr. 302.839. Dette er kr. 32.226 mindre enn i 2021.

Renteinntektene var i 2022 kr. 15.853, en oppgang på kr. 12.082 fra 2021. Foreningens likvide midler som ikke skal anvendes på kort sikt er plassert på «Plasseringskonto Bedrift».

For Våtmarkssenteret på Bakkehavn ble det i 2022 brukt midler til strøm (kr. 18.665), forsikring (kr. 3.900) og husleie (kr. 20.000). Disse utleggene blir refundert av BVO. BVO driftes av prosjektmidler fra Miljødirektoratet.

Salg av diverse artikler og strikkeoppskrifter har gitt en inntekt på til sammen kr. 4.322.

Foreningens egenkapital er tilfredsstillende. God likviditet setter foreningen i stand til på kort varsel å gripe inn i påkommende tilfeller der vi må vente på tiltak fra stat og kommune.

Regnskap 2022 og revisjonsberetning følger som eget dokument.

UTBYGGING TRUER OMRÅDET

En rekke utbyggingsprosjekt er for tiden under planlegging eller realisering rundt Østensjøvannet. Dette er noe vi ser mange steder i Oslo, men konsekvensene for natur- og miljøverdier er større i vår bydel. Det er planer i Låveveien ved Haakon Tveters vei, Oppsal sykehjem, Oppsal gård og Bogerud senter m.m. Videre arbeides det med planer for Rustad og Skøyenåsen skoler. Byggearbeidene i Bogerudveien er startet.

Europaveien (E6) foreslås kraftig utvidet ved Bjørnsenskogen og Abildsømyra, men planene er foreløpig lagt på is. I tillegg er det planer om en rekke nye idrettsanlegg både i form av haller og kunstgressbaner i miljøparken. Disse forslagene vil, både hver for seg og samlet, ha ulike negative konsekvenser for miljøparken.

UTADRETTET VIRKSOMHET

Foreningen står tilsluttet Oslo Elveforum (OE), som er en felles forening for alle vassdrag med elvegrupper i Oslo (inkl. Østensjøvannet). Les mer om OE på www.osloelveforum.no. Amund Kveim representerer ØVV i OEs styre. Leif-Dan Birkemoe er medlem av OEs rådgivergruppe.

ØVV er også tilsluttet Oslo og Omland Friluftsråd (OOF) og FNF og vi er foreningsmedlem i Søndre Aker Historielag og Foreningen for Nordre Skøyen Hovedgård.

Foreningen er medlem av Rådgivende utvalg for Østensjøområdet miljøpark. Utvalget er i tillegg til ØVV sammensatt av representanter fra Bymiljøetaten (BYM), Vann- og avløpsetaten (VAV), Byantikvaren, Statsforvalteren i Oslo og Viken, Østensjø bydel og

eierne av Abildsø - og Østensjø gård. Utvalget behandler aktuelle saker som berører miljøparken.

Amund Kveim er medlem av Østensjø Kulturutvalg.

Foreningen har på regulær basis kontakt med Bymiljøetaten, Vann- og avløpsetaten, Statsforvalteren, Statens Naturoppsyn (SNO) og Byantikvaren.

Amund Kveim er styreleder for Besøkssenter våtmark Oslo og Tore Nesbakken er styremedlem.

Vi har et tett samarbeid med Østensjø Husflidslag og Østensjø Historielag. Vi har videre nært samarbeid med BirdLife, avd. Oslo og Akershus om fugleekskursjoner, arrangementer og informasjonsvirksomhet.

Besøkene på vår hjemmeside ligger fortsatt på et høyt nivå. Hjemmesiden oppdateres ved jevnlig å legge ut aktuelle begivenheter.

Sosiale medier

FB-sidene våre har ca. 12 200 faste følgere, 500 flere enn i fjor. Fotostafetten «Østensjøvannet – den uerstattelige arven» gikk 22. februar inn i sitt åttende år på rad. Det er sjuende året etter hverandre at vi presenterer artsmangfoldet ved vannet samt kulturminner og historie. FB-sidene styres av Paul Fekjær og Finn A. Gulbrandsen (tekst, artsmangfold og kulturminner) med god hjelp fra Tiril Andersen, Grete Edholm, Mette Hummelvoll og Lise Johansen (tekst). Svein Walther Hiis styrer "INNSENDERNES DAG". Kristin Tufte Lie, Paul Fekjær og Finn A. Gulbrandsen styrer fotostafetten. Unni Fonneland bidrar med ulike saker til FB-sidene. En lang rekke fotografer har bidratt med bilder som har gjort det mulig å presentere artsmangfoldet ved vannet.

SOTHØNA OG BREVDUA

Det er sendt ut to nummer (63 og 64) av Sothøna. Brevdua i sin tradisjonelle form er ikke sendt ut. Redaksjonen i Sothøna har bestått av Leif-Dan Birkemoe (redaktør), Amund Kveim (ansvarlig redaktør), Hans-Petter Jensen, Audun Brekke Skrindo og Tore Nesbakken. Sothøna distribueres til alle hovedmedlemmer samt til en rekke private organisasjoner og offentlige instanser.

ELVEADOPSJON

Følgende skoler er nå med i Oslo Elveforums elveadopsjonsprogram: Abildsø, Manglerud, Østensjø, Oppsal, Bøler, Nøkle vann og Rustad. Skolene har tatt på seg ansvar for sine bestemte områder og hele miljøparken er nå dekket. Dette samarbeidet med skolene i området er meget viktig med tanke på framtiden til naturreservatet og miljøparken.

NY FORVALTNINGSPLAN FOR OMRÅDET

Bymiljøetaten har fremlagt en ny forvaltningsplan for området. Planen innebærer mange vesentlige forslag som f.eks. nytt besøkssenter, utvidelse av reservatet og miljøparken, hensynsbestemmelser for randsoner m.m. Planen ligger til behandling hos Byrådet.

FORVALTNING, SKJØTSEL OG REHABILITERING

Bymiljøetaten har gjennomført slått på Sjøli, Vassenga (området nord for Bølerbekken) og området i nord ved Slora.

I østre del av Vadedammen er takrør fjernet ved hjelp av amfibiekjøretøy. En gigantisk hageavfallshaug er fjernet i Kirkeskogen nord for Bøler kirke.

Skjøtsel og rehabilitering:

Kulturlandskapsprosjektet med beite på Bakkehavn ble videreført for fjortende året på rad med slipp av en okse og to kviger 8. juni. Storfeet var på beitet til 25. august og gjorde en meget god jobb. Takk til Havnehagan Friluftsbarnhage og Abildsø sykehjem som har bidratt med tilsyn. Eier av dyrene var Lise N. Hartviksen fra Slattum, dvs. samme eier som i tidligere år har levert dyr til beitet. Hartviksen er svært imøtekomende og har tatt alle utgifter vedrørende beitingen.

I 2022 beitet det sau på Bekkasinmyra. De ble satt ut 19. mai slik at de fikk beitet ned mjødurten på beiteområdet. 29. august ble de hentet hjem av Roy Holt fra Bogstad gård. Sauen beitet ned mjødurten, en art som dominerte hele Bekkasinmyra.

Befaringer med Statsforvalteren og BYM er gjennomført for å få oppdrag iht. skjøtelsesplanen for naturreservatet og miljøparken.

Dugnadsgjengen i foreningen har utført skjøtsel og rehabilitering i følgende områder:

Eikelunden:

Her fortsatte arbeidet med fristilling av gamle eiker. I tillegg har vi, etter ønske fra Fylkesmannen, fjernet en del andre løvtrær for å gi bunnsjiktet mer lys. Enga lengst i sør ble slått. Etter fjerning av probleplanten rødhyll i flere år, ser det nå ut til at det er færre eksemplarer av denne. Arten har forsøkt å overta bunnsjiktet i deler av Eikelunden ettersom mer lys slapp til.

Bakkehavntoppen:

På Bakkehavntoppen er det gjennomført vår- og høstslått for tolvte året på rad. Området er dominert av engreverompe, og det tar tid å bli kvitt denne arten fra grasfamilien.

Både Eikelunden, Sjøli, Vassenga og Bakkehavntoppen tilhører gruppen "Utvalgte naturtyper i Norge", og det er viktig å holde disse i hevd.

Bekkasinmyra:

Hele området er gått over en gang med tanke på å finne og kvitte seg med oppslag av alaska-/sibirkornell. Ingen forekomster av disse artene ble funnet. Mange års fjerning av disse artene har gitt resultater. Lyssiv er en art som ingen beitedyr spiser. Den har vokst opp i ganske store mengder her. Dugnadsgjengen fjernet store mengder av den ved slått i november, i seneste laget, men eneste mulighet med såpass mange oppdrag som utføres.

Bogerudmyra:

Det er fjernet oppslag rundt kjempestarrforekomsten og det utvidete, ryddete området slik at kjempestarrforekomsten kan utvide seg ytterligere. I tillegg er trær og kratt rundt de rødlistede tuestarr-, stautstarr- og vasstelgforekomstene fjernet. Arbeidet med fjerning av kratt og trær er videreført. Det har medført at antall eksemplarer av den sjeldne vasstelgen har økt fra under 10 eksemplarer til kanskje 45. Statsforvalteren støttet arbeidet økonomisk.

Det er fjernet vanvittig store mengder alaska-/sibirkornell på myra og langs kanalene. Kornellen ble kjørt til depot, og Bymiljøetaten sørget for henting og frakt til destruering.

Bogerudmyra øst:

Dugnadsgjengen fjernet fjorårsskudd rundt rankstarrbestanden på dette delarealet. Bestanden som antakelig er en av Østlandets største, ser ut til å opprettholde størrelsen. Etter oppdrag fra Bymiljøetaten er det fjernet noen få trær og kratt inn mot Bogerudskogen for å hindre gjengroing av rankstarrbestanden og for å hindre gjengroing av myra. Statsforvalteren støttet arbeidet økonomisk.

Tørrbakkene på Abildsø og Oppsalskrenten:

På Abildsø har vi, etter råd fra botaniker, for andre år på rad kun hatt høstslått etter å ha gjennomført to slåtter årlig i tre år. En lang rekke rødlistearter har tilhold i dette området. På Oppsalskrenten er det et liknende areal. Her er det en del fremmede arter som må fjernes. Dugnadsgjengen har et tett samarbeid med Oppsal terrassehus om fjerning av fremmede arter og skjøtsel forøvrig i dette området. Også her finnes det flere rødlistearter som er sjeldne. Miljøparkens lille blodstorkenebb, sjelden så langt fra kysten, finner man også her.

Trerekka ved Abildsøfeltet og enga vest for Fugleskjulet:

Siktlinjene: I åpningene er gress slått og skudd fjernet to ganger slik at sikten er opprettholdt. Den store haugen vest for Fugleskjulet ble slått for fjerde gang.

Utsikt fra Fugleskjulet:

Etter oppdrag fra Statsforvalteren ble takrør og siv slått i september utenfor Fugleskjulet for å gjøre utsikten best mulig.

Fjerning av fjorårsskudd på øyene:

Fjorårsskudd og to år gamle skudd er fjernet fra de ryddete øyene for å legge forholdene til rette for hettemåkehekking kommende sommer. Hettemåka har gått dramatisk ned i antall over flere tiår og er nå kritisk truet (CR). Flere sjeldne plantearter er gjenfunnet på øyene da sollys har nådd bunnsjiktet og derved gitt bedre kår for småplanter.

Tau rundt to øyer:

Statsforvalteren har lagt ut tau ved to av øyene i Østensjøvannet for å hindre reven i å svømme ut og spise fugleegg og fugleunger, primært hettemåkeunger.

Fuktenga i nord:

I mai ble kun mjødurert fjernet. På høsten ble hele enga slått. Mjødurten begynner nå å slippe taket. Det er få fuktenger som skjøttes på denne måten i Norge. Mjødurert og gress ble rakt sammen og kjørt til Grønmo.

NYE ARTER VED ØSTENSJØVANNET 2022

Det ble funnet

- 9 insektarter, derav 1 bille-, 2 sikade-, 1 vannskorpion-, 1 sommerfugl-, 1 vårflue- og 3 vepsearter. Kun vårfluefunnet er belagt. De andre funnene bør valideres.
- 7 karplantearter, derav 3 arter i rosefamilien (inkl. 1 gjenfunn), 1 art i oliventrefamilien, 2 funn i grasfamilien og 1 funn i kjempefamilien (ikke validert).
- 4 sopparter derav andematsot som hittil bare er funnet fire steder i landet.

FREMMEDE ARTER

Mer enn 1200 arbeidstimer ble nedlagt på bekjempelse av fremmede arter i 2022. Dette er rekord. Dugnadsgjengen innsats mot sibir-/alaskakornell sto for det meste av arbeidstimene, nesten 800 timer. Styremedlemmer, dugnadsgjengen og andre har fjernet russekål, hagelupin, kanadagullris og andre fremmede arter. Fortsatt stor fremgang i kampen mot kanadagullris. Hagelupin, russekål og kornell er fortsatt et problem. Forekomstene av kanadagullris og hagelupin skyldes i stor grad frø som spres fra planter som vokser i private hager. Oppfordringen til hageeiere i nærområdet til miljøparken om ikke å dyrke disse plantene gjelder fortsatt. Dette gjelder også sibirkornell som finnes i store deler av miljøparken, trolig fordi fuglene sprer bær og frø fra planter som vokser i hagene.

DUGNADSGJENGEN

Dugnadsgjengens arbeidsutvalg består av Finn A. Gulbrandsen, Kjell Arne Maalø, Lise Johansen og Ole Nielsen. Disse utarbeider arbeidsplaner for året. Dugnadene har normalisert seg etter pandemien, men erfaringen med arbeid i grupper er videreført.

I alt er det nedlagt mer enn 2 446 dugnadstimer i 2022, hvilket er ny rekord. Mellom 12 og 27 deltakere har møtt opp hver gang til dugnadene. Dugnadsgjengen har vokst for tredje året på rad, men det er fortsatt behov for flere deltakere. Takk til Dugnadsgjengen for en strålende jobb i 2022.

Takk også til Statsforvalteren, Statens naturoppsyn og Bymiljøetaten for godt samarbeid i 2022.

RUSKENAKSJONEN

Ruskenaksjonen ble som i tidligere år gjennomført med elever fra 4. klassetrinn. 8 skoler deltok i årets aksjon. Østensjøvannets Venners Miljøpris for innsats i Ruskenaksjonen gikk i 2022 til Østensjø skole. Prisoverrekkelsen fant sted torsdag 27. oktober med Rusken-general Jenny Wallheden Krohn til stede.

STEINRAS VED TURVEIEN

Natt til 9. februar gikk et steinras på Tallberget rett sør for Sjølienga. Store steiner landet på turveien. Ingen mennesker ble truffet. Turveien ble raskt ryddet og i ukene etterpå ble fjellskrenten ryddet. Stein og trær som sto i fare for å rase ned ble fjernet av Fjerby Fjellsikring.

VANNSTAND OG VANNKVALITET

Det var også i 2022 store mengder vasspest og perioder med algevekst i vannet.

Med hensyn til vannkvaliteten i Østensjøvannet er det ikke kommet noen nye rapporter. Vi må anta at denne fortsatt er dårlig. Det har blitt gjort utbedringer av kloakknett i enkelte områder nær vannet. Forhåpentligvis vil dette på sikt bidra til å redusere forurensningen.

Den omfattende snøbrøytingen langs Østensjøveien har resultert i at veimerkingen skrapes av og store mengder akryl ligger langs veien. Denne brytes ned til mikroplast. Det er stor sjanse for at deler av mikroplasten vil bli ført til vannet via bekker og overvann. Dette er en ny bekymring og det er p.t. uvisst hva som vil (kan) bli gjort for å redusere problemet.

FUGLEOBSERVASJONER I 2021

Antall fugler i Østensjøområdet miljøpark i 2022 ser ut til å lande på 138 rapporterte arter. Opptellingen er gjort før alle godkjenninger, feilbestemte arter, hybrider osv. er bestemt og talt opp (per januar 2023). Dette er 6 arter mer enn gjennomsnittet for de siste 20 årene. 2022 må derfor sies å ha vært et spennende fugleår.

Førstegangsobservasjonen i Oslo av brunsanger skiller seg ut. Brunsanger er en østlig art som hekker i Sibir og overvintrer i Pakistan/India. Av sjeldne andefugler nevnes knekkand, skjeand, krikkandhekkning med 7 unger (den første siden 1980), taffeland, lappfiskand og svartand. Av dykkere nevnes dvergdykker og horndykker. Haukefugler: Fiskeørn, sivhauk, hønsehauk og havørn. Tranefugler: Vannrikse (hekket). Vadefugler: tjeld, vipe, storspove, brushane, temmincksnipe, kvartbekkasin og rugde. Falkefugler: Lerkfalk. Spurvfugler: Sandsvale, nattergal og konglebit.

Husk at det fortsatt er mulig å kjøpe fugleboka til Audun Brekke Skrindo som oppsummerer informasjon om alle de rapporterte artene som er sett i miljøparken til og med 2018. Under 20 bøker igjen. Ta kontakt på audun@skrindo.no.

ØSTENSJØ LOKALHISTORISKE BILDER (ØLB)

Bildebasen på internett er et samarbeidsprosjekt mellom Østensjøvannets Venner, Østensjø historielag og inntil 2021 Deichmanske bibliotek som trakk seg fra samarbeidet. I januar og februar 2022 fikk vi konsulenthjelp til å flytte bildebasen til ny server. Konsulenthonoraret på kr.11 000 ble etter søknad dekket av bydelen med kr.7 000 og kr.4 000 likelig fordelt på ØVV og historielaget. For å søke etter bilder anbefales ØVVs hjemmeside med direkte link til ny server, ØLB: <https://ostensjo-hist.no/omeka/>.

ANNET

Havnehagan Friluftsbarnhage på Bakkehavn gård ble avviklet sommeren 2022. Foreningen arbeider med å få leie mesteparten av hovedhuset i tillegg til de lokalene vi allerede har der.